

การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
Administration of Mangrove Areas of the Department of Marine and Coastal
According to the Sufficiency Economy Philosophy

อรอุหาร จิรัชัยศรี และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

Ornularn Jirachaisri and Sampan Polpuk

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาของการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ ค่าความเที่ยงตรงที่ระดับ 0.86 และค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ระดับ 0.89 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน 3 อำเภอในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร รวมจำนวน 194,189 คน มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,105 คน สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอย พหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพอีกด้วย ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นปัญหาการบริหารจัดการด้านความพอประมาณ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ที่สำคัญ คือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรผลักดันให้มีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จที่สำคัญ คือ จังหวัด เจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลนในทุกกิจกรรมและโครงการตามแผนงาน และ (4) ตัวแบบในการบริหารจัดการประกอบด้วย 4 ด้าน ตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การอนุรักษ์ ฟื้นฟู, พื้นที่ป่าชายเลน, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

Research hybrid aimed to study (1) the issue of the management of mangrove (2) guidelines for management development mangrove areas and (3) the factors that have contributed significantly to the development, management of mangrove areas of the department of marine and coastal following the philosophy of sufficiency economy successful. The precise level of .86 and the reliability of the questionnaire 0.89 level as a tool to collect demographic is people living in three districts in Samut Sakhon province, totaling 194,189 people, with a sample of one.105. The

statistics used for data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation. The multiple regression and a correlation coefficient of Pearson also has depth expert interviews of 9 people to get qualitative data as well. The results showed that: (1) problems with the management of important coastal and marine resources are not enough personnel to work in the field of conservation, restoration of mangrove areas. This is a problem of management of the modest (2) Guidelines for management development is the department of marine and coastal should push to increase staff to meet the functional areas of conservation mangroves (3) factors contributed significantly to the development of successful management practices is the host province and relevant government agencies should cooperate in the conservation and restoration of mangroves in the project plan and (4) model management consists of the following four factors that influence the effectiveness of the management bodies balanced.

Keywords: administration, mangrove areas, conservation, department of marine and coastal, the sufficiency economy philosophy

บทนำ

การบริหารจัดการของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งและมีทำให้ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งผู้ศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าหากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ดำเนินการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นจะมีผลกระทบต่อองค์กรหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีผลกระทบต่อบุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และมีผลกระทบต่อประชาชน โดยสรุปได้ดังนี้ คือ (1) ผลเสียต่อหน่วยงาน เช่น การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ไม่ได้รับการยอมรับจากภาครัฐ และไม่สามารถงบประมาณสนับสนุนเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามนโยบายรัฐบาล (2) ผลเสียต่อบุคลากรของหน่วยงาน เช่น ประชาชนไม่เชื่อถือ และไม่ให้ความร่วมมือในการประสานงาน รวมถึงขาดความเลื่อมใสศรัทธาต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสานความร่วมมือกับบุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และ (3) ผลเสียต่อประชาชนหรือ

สังคม เช่น ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งถูกคลื่นทะเลกัดเซาะได้รับความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย และการประกอบอาชีพประมงเพราะมีปริมาณสัตว์น้ำลดลงจากความเสื่อมโทรมของป่าชายเลน

จากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนข้อมูลเชิงวิชาการให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ ที่แบ่งออกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และการพัฒนา

กิติมา ปรีดีดิลก (2528, น. 11-12) กล่าวว่าถึงปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานอันเป็นทรัพยากรในการบริหาร องค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานประกอบด้วย 4 ปัจจัยหรือที่เรียกว่า ทฤษฎี 4 M's ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการจัดการ (Management)

สมาน รังสิโยภักษ์ (2537, น. 22 - 23) กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ที่ทำให้องค์กรดำรงอยู่และเกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ ที่จะนำองค์การไปสู่เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายขององค์การ

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2007, น. 2-4) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหาร การจัดการ และการบริหารจัดการ อาจกล่าวได้ว่า มีความหมายใกล้เคียงกันและอาจนำมาใช้แทนกันได้ถึงแม้ว่าแต่ละคำจะมีความแตกต่างในรายละเอียดบางประการ

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ป่าชายเลน และการอนุรักษ์ พื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2534,

น. 49-53) ป่าชายเลน เป็นระบบนิเวศที่ประกอบด้วยพืชและสัตว์นานาชนิด ดำรงชีวิตร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่เป็นดินเลน น้ำกร่อย หรือมีน้ำทะเลท่วมถึงสม่ำเสมอ พบทั่วไปตามที่ราบปากแม่น้ำอ่าว บริเวณชายฝั่งทะเลในเขตนํ้าขึ้นน้ำลง ทะเลสาบ และบริเวณรอบเกาะต่าง ๆ

ป่าชายเลน ประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลายชนิดหลายตระกูล และเป็นพันธุ์ไม้ไม่ผลัดใบ (evergreen species) ซึ่งมีลักษณะทางสรีรวิทยาและความต้องการสิ่งแวดล้อมที่คล้ายกัน ส่วนใหญ่ประกอบด้วยพันธุ์ไม้สกุลโกงกาง (Rhizophora sp.) เป็นไม้สำคัญและไม่มีตระกูลอื่นบ้าง ตัวอย่างเช่น ถั่วดำ ถั่วขาว พังกาหัวสุม ดอกแดง โปรงขาว โปรงแดง ตะบูนดำ ตะบูนขาว แสมขาว แสมทะเล ลำพู ลำพูทะเล ตาตุ่มทะเล เหงือก ปลาหมอ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของป่าชายเลนมีความแตกต่างออกไปอย่างมากจากป่าชนิดอื่น ๆ โดยเฉพาะดินในป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์สูงจากธาตุอาหารที่มาจากกรัดเคาะตามชายฝั่ง และแหล่งน้ำลำธารสารอินทรีย์จากซากพืชซากสัตว์ในบริเวณป่าชายเลนเอง โดยเฉพาะใบไม้ที่ร่วงหล่นทับถมกันเป็นจำนวนมาก แพลงตอนพืชและสาหร่าย น้ำบริเวณนี้มีความเค็มค่อนข้างต่ำ ระดับความเค็มของน้ำเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามระดับน้ำที่ขึ้นลงและปริมาณน้ำจืดไหลมาจากแม่น้ำลำคลอง สัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในป่าชายเลน ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากสัตว์ในป่าบกทั่วไปเช่นกัน โดยเฉพาะสัตว์ที่อาศัยอยู่ตามพื้นป่า ซึ่งอาศัยคืบคลานหรือเกาะหรือขุดรูอยู่ตามพื้นดิน รวมทั้งชนิดที่อาศัยอยู่ในน้ำจะต้องมีการปรับตัวอย่างมากเพื่อการอยู่รอด เนื่องจากต้องประสบกับสภาวะต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เป็นประจำหรือต้องอยู่ในสภาพไม่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตโดยทั่วไป เช่น สภาวะที่ทำให้มีการสูญเสียน้ำออกจากลำตัว สภาพอุณหภูมิสูง สภาพที่มีปริมาณออกซิเจนค่อนข้างต่ำของดินเลน และการเปลี่ยนแปลงความเค็มของน้ำ สัตว์พวกนี้ได้แก่ หอย ปู กุ้ง หนอนตัวกลม หนอนตัวแบน ไส้เดือนทะเล และครีเอเตเชียน (สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังจำพวกกุ้ง ปู) เป็นต้น ชุมชนในป่าชายเลนจะประกอบไปด้วยสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ จำนวนมากที่สามารถปรับตัวอยู่ได้ ทำให้ป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นที่วางไข่และอนุบาลตัวอ่อนและที่อยู่อาศัยของสัตว์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจหลายชนิด

3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เกษม วัฒนชัย (2549, น. 56-57) คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังทรงได้เน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

4. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

ดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard--BSC) ตามที่ Kaplan & Norton ได้ให้ความหมายไว้ คือเครื่องมือที่ทำหน้าที่เปลี่ยนพันธกิจ (mission) และกลยุทธ์ (strategy) เป็นชุดของการวัดผลการปฏิบัติงานที่มีส่วนช่วยกำหนดกรอบของระบบการวัด และการบริหารกลยุทธ์ที่ครอบคลุมประเด็นครบถ้วนตัวเลขที่ได้จากการวัดจะทำหน้าที่วัดผลการปฏิบัติงานขององค์กรที่ครอบคลุมด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ครบถ้วน เช่น ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกิจการภายใน และด้านการเรียนรู้และการเติบโตขององค์กร แนวคิดพื้นฐานของดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (BSC) Kaplan & Norton (2001) ได้พัฒนา BSC3 ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลขององค์กร ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของ BSC มีปัจจัยวัดผลสำเร็จครอบคลุมมุมมอง (perspectives) 4 มิติ ได้แก่ (1) มิติด้านการเงิน (financial perspective) (2) มิติด้านลูกค้า (customer perspective) (3) มิติด้านกระบวนการภายใน (internal process perspective) (4) มิติด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (learning and growth perspective)

5. ความเป็นมา โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

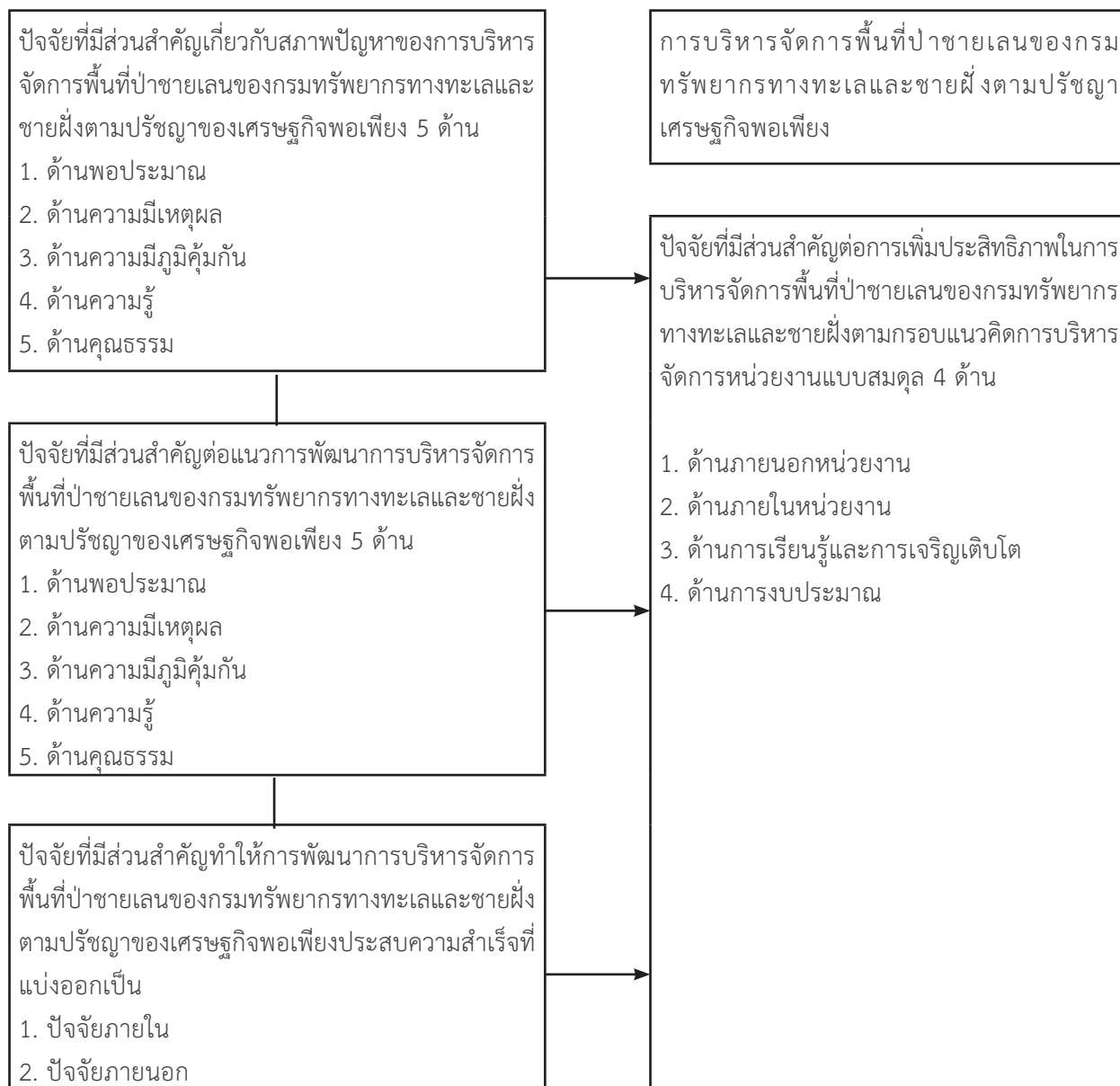
ประวัติกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจากการพัฒนาของประเทศในด้านต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น การทำการประมง อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การพัฒนาแหล่งชุมชนและอื่น ๆ ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างมาก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการที่ดินชายฝั่งทะเลมากจนเกิดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ และมีการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอย่างรุนแรง พื้นที่ป่าชายเลนลดลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากการบุกรุกและเปลี่ยนแปลงสภาพเพื่อประโยชน์ในด้านอื่นๆ แหล่งปะการังและหญ้าทะเล อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมเช่นกัน ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ลดลงอย่างมาก ประกอบกับสภาพแวดล้อมของแหล่งน้ำเสื่อมโทรม ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตและขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ ตระหนักว่าการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอดีตที่ผ่านมา ยังไม่มีเอกภาพ ขาดการบูรณาการ ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง หรือมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพ จึงได้มีการปฏิรูประบบราชการและมีพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 กำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรวมทั้งการจัดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้น โดยรวมงานที่เกี่ยวข้องในด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จากกรมประมง กรมป่าไม้ และกรมพัฒนาที่ดินในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาอยู่ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) โดยมีการกึ่งในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเฉพาะพื้นที่ดินชายทะเล ป่าชายเลน แนวปะการัง หญ้าทะเล และสัตว์ทะเล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมดุลและเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (เหตุ)

ตัวแปรตาม (ตาม)

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ใน

พื้นที่ที่มีพื้นที่ติดกับทะเลในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที มีประชากรรวมทั้งสิ้น 194,189 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนประชากรที่เป็นตัวแทนของประชากรดังกล่าวที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1,105 คน ที่ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane

(1967, p. 398) ที่ระดับความเชื่อมั่น 97.0% หรือที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.03 ซึ่งเป็นการสุ่มแบบใช้ความน่าจะเป็น

เชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (in-depth Interview of experts) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสมุทรสงครามของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 9 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจงบุคคลที่ไม่อาจระบุจำนวนประชากรที่แท้จริงได้ง่าย (Guest, Namey & Mitchell, 2013, pp.48-52) โดยเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน การเจาะจงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คนนี้ เพราะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสมุทรสงครามตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ (1) นางสาวสุทธิลักษณ์ ระวีวรรณ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2) นายศักดิ์ดา วิเชียรศิลป์ รองอธิบดีทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (3) นายณรงค์ฤทธิ์ เลิศเกษตรวิทยา หัวหน้าชุดปฏิบัติการงานการวิจัยระดับกลาง (4) นางสาวนฤมล กรณิตนันท์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย (5) นายมนตรี หามนดี ผู้อำนวยการการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (6) นายสืบสกุล หนูไชยา ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระดับสูง (7) นายธเนศ มั่นน้อย ผู้อำนวยการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 2 (8) นายพรเทพ ทองดี หัวหน้าชุดปฏิบัติการงานเรือและชายฝั่ง และ (9) นายไกรสร พรหมหาญ หัวหน้าชุดปฏิบัติการพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 7

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือแบ่งออกเป็น 6 ส่วน

เชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวลึกที่

มีโครงสร้าง (structured in-depth interview form) และทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองแบบตัวต่อตัว (face to face interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเอกสาร (2) การรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยสนาม และ (3) การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

เชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน พบว่า

1.1 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.88$, $SD=0.706$) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.84$, $SD=0.643$) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของป่าชายเลนที่จะส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเท่าที่ควร

1.3 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกัน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.85$, $SD=0.688$) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอย่างเข้มงวดเท่าที่ควร นอกจากจะส่งผลให้ป่าถูกทำลายแล้ว ยังทำให้การฟื้นฟูไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์

1.4 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีความรู้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.86$, $SD=0.685$) กล่าวคือ บุคลากรของ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังขาดความรู้ และความเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกับประชาชน

1.5 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีคุณธรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.86$, $SD=0.685$) กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีและส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน

1.6 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมทั้งหมดในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อภาพรวมทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.87$, $SD=0.643$) กล่าวคือ ในภาพรวมทั้งหมด จังหวัดมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การมีความรู้ และ (5) การมีคุณธรรม

2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน พบว่า

2.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านพอประมาณ กลุ่ม

ตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.97$, $SD=0.707$) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรผลักดันให้มีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน

2.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.92$, $SD = 0.717$) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของป่าชายเลน ที่จะส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกัน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.93$, $SD = 0.689$) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอย่างเข้มงวด เพื่อให้การฟื้นฟูได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2.4 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีความรู้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.97$, $SD=0.712$) กล่าวคือ ประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการเข้าร่วมงานด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนร่วมกับ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประสิทธิผลที่ดี

2.5 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีคุณธรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.88$, $SD=0.644$) กล่าวคือ บุคลากรของ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน

3. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัย

ภายนอกพบว่า

3.1 ปัจจัยภายนอก กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.90$, $SD=0.616$) กล่าวคือ จังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ พื้นฟูในทุกกิจกรรม

3.2 ปัจจัยภายใน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.87$, $SD=0.595$) กล่าวคือ ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีคุณธรรม มีภาวะผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ที่ดี พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ พื้นฟูเข้าสู่บุคลากรและหน่วยงานของ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และประชาชนในทุกกิจกรรม

เชิงคุณภาพ

ผู้ศึกษาได้นำคำถามที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อคำถามมาเป็นแนวทางในการกำหนดคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ หรือเทียบเคียงกันว่า ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนนี้ สนับสนุน หรือคัดค้านกันหรือไม่อย่างไร โดยนำมาใช้เป็นส่วนสำคัญเพื่อเป็นข้อเสนอแนะ คำถามทั้ง 3 ข้อคำถามได้แก่

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) ประกอบด้วย

1.1 ด้านพอประมาณ เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรผลักดันให้มีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ พื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน”โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.97

1.2 ด้านความมีเหตุผล เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของป่าชายเลน ที่จะส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.92

1.3 ด้านความมีภูมิคุ้มกัน เช่น กรมทรัพยากร

ทางทะเลและชายฝั่งควรมีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอย่างเข้มงวด เพื่อให้การฟื้นฟูได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.93

1.4 ด้านการมีความรู้ เช่น ประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการเข้าร่วมงานด้านการอนุรักษ์พื้นฟูร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประสิทธิผลที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.97

1.5 ด้านคุณธรรม เช่น บุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ พื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.88

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3)

2.1 ปัจจัยภายใน เช่น ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีคุณธรรม มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่ดี พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์พื้นฟูเข้าสู่บุคลากรและหน่วยงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและประชาชนในทุกกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.89

2.2 ปัจจัยภายนอก เช่น จังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์พื้นฟูในทุกกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.94

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน (ตัวแปรตาม)

3.1 ด้านภายนอกหน่วยงาน เช่น การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ พื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนถูกกำหนดให้เป็นนโยบายของชาติที่ทำให้ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนร่วมในการดำเนินงานอย่างบูรณาการ ภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐ โดยมีค่าเฉลี่ย

สูงสุด คือ 1.95

3.2 ด้านภายในหน่วยงาน เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการสนับสนุนให้มีการปรับปรุงแก้ไขในด้านของกฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ทำให้เอื้ออำนวยต่อการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.93

3.3 ด้านการเรียนรู้และเจริญเติบโต เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการสนับสนุนในด้านการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.91

3.4 ด้านการเงิน เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอในทุกกิจกรรม/โครงการด้านการอนุรักษ์ พื้นฟู ทั้งในด้านการดำเนินงาน และงบลงทุนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.90

การอภิปรายผล

1. ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.82$, $SD=0.490$) ต่อภาพรวมทั้ง 5 ด้านของปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เหตุผลที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.82$, $SD=0.490$) ผู้ศึกษามีความเห็นถึงแม้ (1) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงานในด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน (2) บุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังขาดความรู้ และความเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกับประชาชน แต่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังสามารถที่จะดำเนินการได้ตามนโยบายของหน่วยงานในระดับหนึ่งถึงแม้จะยังไม่สามารถแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จทั้งหมด อย่างไรก็ตามในเวลาเดียวกัน กรมทรัพยากร

ทางทะเลและชายฝั่งยังมีปัญหาที่ว่า (1) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังขาดการส่งเสริมให้ประชาชนส่วนใหญ่มีจิตสำนึกที่ดีและให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนและ (2) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอย่างเข้มงวดเท่าที่ควร นอกจากจะส่งผลให้ป่าถูกทำลายแล้ว ยังทำให้การฟื้นฟูป่าไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ดังกล่าว

นอกจากนี้แล้ว การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.87$, $SD=0.643$) ต่อภาพรวมทั้งหมดของปัญหา ดังปรากฏในข้อคำถามที่ว่า “ในภาพรวมทั้งหมด กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การมีความรู้ และ (5) ด้านคุณธรรม” ผู้ศึกษามีความเห็นที่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังสามารถที่จะดำเนินการได้ตามนโยบายของหน่วยงานในระดับหนึ่ง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน แต่ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวต้องใช้เวลาพอสมควรจึงจะบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ตั้งไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง

2. ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

ผู้ศึกษามีความเห็นที่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีปัญหาในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้านมีหลายปัญหา ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน เช่น เฉพาะปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านพอประมาณ ที่แบ่งเป็นว่า (1) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงานในด้านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน

และ (2) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนไม่เพียงพอ เช่น เรือตรวจการชายฝั่งทะเลและทวนวางแนว เป็นต้น ผู้ศึกษามีความเห็นที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง ในขณะที่เดียวกันก็มีมุมมองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คนที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวคิดว่า กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจและรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีแนวทางหรือนโยบายในการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการเข้าร่วมงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประสิทธิผลที่ดี

3. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

ผู้ศึกษาขออภิปรายผล ดังนี้

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.22$, $SD=0.481$) ทั้งในภาพรวม และรายด้านทั้ง 2 ด้านต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเหตุผลที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นแต่ละข้อคำถามกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยภายใน (1) การที่ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีคุณธรรม มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่ดี พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูเข้าถึงบุคลากรและหน่วยงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและประชาชนในทุกกิจกรรม และ (2) การที่บุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประกอบด้วยผู้มีความรู้ความสามารถในการทำงาน สามารถทำงานให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมาย และเป็นที่รักใคร่ของประชาชน ทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม ปัจจัยภายนอก (1) การที่จังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วน

ราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูในทุกกิจกรรม และ (2) การที่ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ให้การสนับสนุนกับการดำเนินงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในทุกกิจกรรม จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่เห็นว่า “การที่ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีคุณธรรม มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่ดี พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูเข้าถึงบุคลากรและหน่วยงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและประชาชนในทุกกิจกรรม และประสานความร่วมมือกับจังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูในทุกกิจกรรม”

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรส่งเสริมและสนับสนุนให้จังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูในทุกกิจกรรม

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพึ่งตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรวางแผนกรอบอัตรากำลังให้สอดคล้องกับภาระงานและผลักดันให้มีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยแบบเจาะลึกแนวทางการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทาง

ทะเลและชายฝั่งแต่ละด้าน โดยเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงกับพื้นที่อื่นที่ติดชายฝั่งทะเลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับแหล่งอื่น ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เป็นต้น

2. การวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่น แนวทางการบริหารกิจบ้านเมืองที่ดี 5 ด้าน การบริหารจัดการตามแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น

References

- Department of Environmental Quality Promotion. (1991). *Mangrove forest*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Guest, G., Namey, E. E., & Mitchell, M. L. (2013). *Collecting qualitative data: A field manual for applied research*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2001). *The strategy-focused organization: How balanced scorecard company thrive in the new business environment*. Massachusetts: Harvard Business School.
- Prededilok, K. (1985). *Administration and supervision preliminary*. Bangkok: Auckarapipat. (in Thai)
- Rungsiyokrit, S. (1994). *Management*. Bangkok: Thaiwattanapanit. (in Thai)
- Wattanachai, K. (2006). *Learning the true and sufficient*. Bangkok: Matichon. (in Thai)
- Wiruchanipawan, W. (2007). *Management and administrative development of the state government*. Bangkok: Expernet. (in Thai)
- Yamane, T. (1967). *Elementary sample theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

